

GRÆNSELAND & IDENTITET

Med støtte fra

Kulturministeriets og Folketingets pulje til markering af Genforeningsjubilæet 2020,
Traugott Møllers Fond, Alving Fonden, Bestles Fond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck's Fond

ORDBOGEN

Undervisningsmateriale

Mette Damgaard Jørgensen & Dennis Hornhave Jacobsen

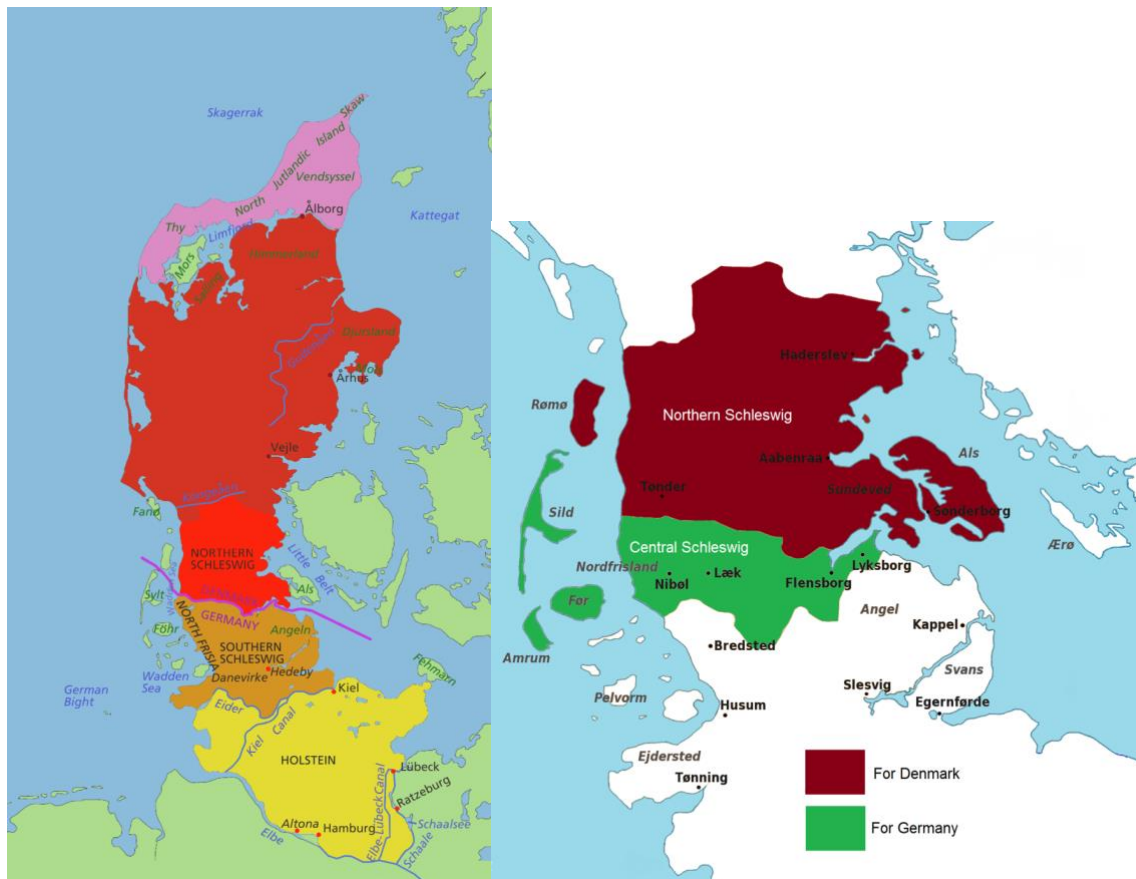
© FALIHOS & Projekt M

Grænseland og identitet

- **Grænsedragningen 1920:** Den historiske begivenhed, hvor det besluttes, at grænsen mellem Danmark og Tyskland skal trækkes, hvor den også er i dag.
- **Grænseforeningen:** Beskriver sig selv som en "er en folkeoplysende organisation, der har som formål at støtte danskheden i det dansk-tyske grænseland under sloganet: "For en åben danskhed". Se mere på <https://grænseforeningen.dk/om-os>
- **Stat:** Et landområde, hvor der bor en befolkning som har samme styreform og regering. Moderne stater er suveræne, hvilket betyder, at de har ret til f at bestemme, hvilke love der skal gælde og hvilken møntfod man skal bruge.
- **Germanisere:** Et andet ord for "fortyskning" altså det, at det tyske sprog og den tyske kultur udbredes og overtager andre sprog og kulturer.
- **Danisere:** Et andet ord for "fordanskning" altså det, at det danske sprog og den danske kultur udbredes og overtager andre sprog og kulturer.
- **Nation:** En nation kan beskrives på forskellige måder, men i denne sammenhæng er en nation et landområde, hvor der bor en gruppe mennesker, som føler sig at de hører sammen fordi de har en fælles historiske og en en fælles kulturel baggrund.
- **Nationalitetsprincippet:** Ideen om, at landegrænser skal trækkes efter "det nationale", altså efter hvilken nation folk der bor i området føler de hører til.
- **Helstatstiden:** Perioden fra 1773-1864, hvor områderne Slesvig, Holsten og Lauenborg var en del af den danske stat.
- **Artefakter:** "Artefakter" bruges normalt som et andet ord for "ting", men kan i denne sammenhæng også være handlinger - fx traditioner som man har til fælles med andre og som man derfor har et kulturelt fællesskab med.
- **Værdier:** Værdier er et menneskes eller grupper af menneskers oplevelser af, hvad der er værdifuldt. I nutidens Danmark nævnes ytringsfrihed fx ofte som en værdi der er vigtig for vores demokrati.
- **Det danske og det tyske mindretal:** Da grænsen blev trukket i 1920 betød det, at mange som havde stemt tysk måtte leve med, at flertallet i deres område havde stemt dansk og at området derfor kom til at høre til Danmark - dem omtalte man

efterfølgende som “det tyske mindretal” nord for grænsen. Dem der havde stemt dansk, men som kom til at bo i Tyskland kalder man for “de danske mindretal”.

- **To-kammer-Systemet:** Fra 1849 til 1953 havde Danmark et tokammer-system ligesom man fx stadig har i England. Tokammer-system betyder, at parlamentet består af to grupper (kamre). I Danmark hed de to kamre Landstinget og Folketinget.
- **Den staaende Hær:** En stående hær betyder, at en hær hele tiden er klar til at rykke ud og gå i krig. I en stående hær er soldaterne for det meste professionelle og veludrustede, derfor er en stående hær også dyrere end for eksempel en værnepligtshær.
- **Folkeværn:** En måde at organisere hæren, hvor det ikke er nødvendigt hele tiden at have en kampklar hær. “At værne” betyder “at beskytte”.
- **Identificerer:** At identificere sig med en gruppe mennesker betyder, at man føler man ligner eller er en del af gruppen.
- **Aftraditionaliseringen:** Når traditioner i et helt samfund ændrer sig eller forsvinder.
- **Vandrelærere:** Kan også hedde omgangslærere. Lærere som rejste fra sted til sted for at undervise. I denne sammenhæng er der tale om lærere som særligt underviste i dansk for at de dansksindede i det tyske område kunne fastholde sit sprog og sin kultur.
- **Slesvig, Sydslesvig, Mellemslesvig, Nordslesvig og Sønderjylland:** Det området som tidligere udgjorde hertugdømmet Slesvig. Taler man ud fra en national dansk vinkel, så fortæller man om Sønderjylland som kom tilbage til Danmark efter afstemningen i 1920. Sønderjylland og Nordslesvig er i den sammenhæng det samme. På billederne kan du se de forskellige landområder.

(Venstre: CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=711672> Højre: Af Paasikivi - Eget arbejde, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=54727557>)

- **Sogne:** Et område som har en fælles kirke.
- **Turisten:** Et begreb som Zygmund Bauman bruger til at beskrive dem der har mulighed for at flytte sig og tage del i de gode ting ved en globaliseret verden.
- **Vagabonden:** Et begreb Zygmund Bauman bruger til at beskrive dem der tvunget til at bevæge sig fx fordi på grund af krig eller hungersnød.
- **Folkenes selvbestemmelsesret:** En ide fra for eksempel FNs konvention om menneskerettigheder, hvor folk har ret til selv at bestemme, hvad de mener politisk og hvordan de skal udvikle sig økonomisk og kulturelt.